

Het vrolijke pessimisme

Henri Roorda

Het vrolijke pessimisme

*Gekozen, vertaald en van een inleiding
en noten voorzien door Rokus Hofstede*

Boom

Oorspronkelijke uitgaven: *À prendre ou à laisser* (Librairie Payot, 1919),
Le Roseau pensotant (Éd. Spes, 1923) en *Les Saisons indisciplinées* (Éd. Allia, 2013)

© Nederlandse vertaling: Rokus Hofstede en Boom uitgevers Amsterdam, 2021

De vertaler heeft voor deze vertaling een projectbeurs van Literatuur Vlaanderen ontvangen. Hij dankt het Übersetzerhaus Looren voor het werkverblijf in juni 2019.

Deze uitgave is tot stand gekomen met behulp van een subsidie van het Schwob-programma van het Letterenfonds.

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

Gepubliceerd met steun van de Association des Amis de Henri Roorda, Lausanne.

Le traducteur remercie Marianne Enckell, Michel Froidevaux (†) et Gilles Losseroy pour leur soutien. De vertaler dankt Els Buyse, Tom Van de Voorde en Pascal Verbeken voor hun adviezen.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

Omslagontwerp: Zeno

Verzorging binnenwerk: Mijke Wondergem

Afbeelding omslag: Collectie André Kuenzi van het Musée historique de Lausanne

ISBN 978 90 2443 560 9 | NUR 323

www.boomfilosofie.nl

www.boomuitgeversamsterdam.nl

Inhoud

Wie vlooien heeft, is niet alleen 7
Het parasitaire schrijverschap van Henri Roorda,
alias Balthasar (1870-1925) *Door Rokus Hofstede*

Voorwoord 23

- 1917 De vermoeiende glimlach 27
Astronomie en pacifisme 30
- 1918 Een noodzakelijk blad 33
Hoe je een boek afkraakt 36
Ouder worden 39
Te intelligent is ook niet alles 42
Een ingewikkelde wereld 45
Wereldwijde ontwapening 48
Je zou best zonder kunnen 51
Een oprecht mens 54
- 1919 De wil van de volken 57
Thomas z'n Bruid 59
Geen oorlogen meer 61
Een piepklein landje 65
Op de stoep zitten 68
Ik, het miljardste deel... 71
Reisimpressies 74
Planten 77
Hoe staan we ervoor? 80
- 1920 Hulpactie voor de rechte lijn 83
We worden fijngevoelig 86
Op zoek naar mijn 'ik' 89
Fondue en raclette 92
Ze willen niet meer arm zijn 96

- 1921 Als konijnen 99
De nieuwe vaderlanden 102
De tuchteloze seizoenen 105
Er gebeurt niets 108
In Boertsja wordt nog steeds gevochten 110
Ze houden alleen van zichzelf 113
De paraplu 116
Het oneindige laat niet met zich sollen 119
De machines zouden roesten 122
Moeten we Nieuwjaar vieren? 125
- 1922 De zeis van de tijd 128
Op naar eenheid! 131
Zwarten, denk na! 134
- 1923 Een huwelijksaankondiging 137
Mijn documentatie 140
Heeft de voetganger recht op leven? 143
Laten we scholieren niet langer bedriegen 146
Over liefde, vliegtuigen en vrachtwagens 149
Oermodder 152
- 1924 Ze willen niet doodgaan 155
Straatstenen 158
Een slachtoffer van Bergson 160
De zelfmoord van de zieke 162
Een nieuw Cook Reisbureau 164
Een slechte dag: de 12de 167
Goed nieuws 170
- 1925 Wat ze niet hadden 173
De letters van het alfabet 175
Hebt u niets te vernietigen? 178
Liever wanorde 181
Snelheid en moraal 184
Wat mogen we hun vragen? 187
'Zal er vlees zijn?' 190
Treurige regressie 193
Blikken 195

Wie vlooien heeft, is niet alleen

Het parasitaire schrijverschap van Henri Roorda,
alias Balthasar (1870-1925) Door Rokus Hofstede

‘Al geruime tijd ben ik van plan een boekje te schrijven onder de titel *Het vrolijke pessimisme*. Die titel bevalt me. Ik vind dat hij een mooie klank heeft, en hij drukt aardig uit wat ik zou willen zeggen. Maar ik heb geloof ik te lang gewacht. Ik word oud en mijn boekje zal waarschijnlijk meer pessimisme dan vrolijkheid bevatten. Ons hart is niet de volmaakte thermosfles die de gloed van onze jeugd tot het einde toe zonder warmteverlies bewaart.’ Zo opent *Mijn zelfmoord*, de tekst waarin Henri Roorda, Frans-Zwitsers schrijver van Nederlandse origine, zijn zelfverkozen dood rechtvaardigt.

Voordat hij de daad bij het woord voegde, schreef Roorda een oeuvre bij elkaar dat hem maakte tot, naar verluidt, ‘de grootste humorist van Franstalig Zwitserland’. Zo’n ronkende eretitel heeft niet veel om het lijf, want Franstalig Zwitserland is een weinig bezochte uithoek van de Franse letteren, en verder is de term ‘humorist’ misleidend. Roorda was geen komiek, geen pur sang grappenmaker, maar eerder een moralist vermomd als causeur, een activist die gekscherend opkwam tegen de domheid van zijn tijd. Als prozaschrijver had hij talent voor scherts en luim, maar hij was ook een idealist die streed voor een goede zaak en in voordrachten en artikelen ideeën ontwikkelde over onderwijshervorming die weinig aan actualiteit hebben ingeboet. Dit alles in de marge van zijn baan als wiskundeleraar om den brode aan middelbare scholen in Lausanne tussen 1892 en 1925.

Het lichtvoetige omcirkelen van een zwaarwichtig onderwerp was Roorda's handelsmerk. Het gros van zijn oeuvre bestaat uit kronieken: kort proza over van alles en nog wat – van de uitvinding van de paraplu tot de wereldwijde ontwapening – gepubliceerd onder de schuilnaam 'Balthasar' in dagbladen als *La Tribune de Lausanne*, *Gazette de Lausanne* en *La Tribune de Genève*. Tussen 1917 en 1925 verschenen van zijn hand meer dan vijfhonderd krantenstukken. Ruim honderd ervan werden bij leven van de auteur gebundeld in *À prendre ou à laisser* (1919, Graag of niet) en *Le Roseau pensotant* (1923, Het denkend riet), en nog eens tweehonderdvijftig verschenen in *Les Saisons indisciplinées* (2013, De tuchteloze seizoenen), een door Roordaspecialist Gilles Losseroy samengestelde bundel. Een kleine helft van Roorda's kronieken sluimert nog steeds in Zwitserse krantenarchieven.

Intussen is de titel *Het vrolijke pessimisme* ongebruikt gebleven. Dit zo typerende oxymoron dringt zich op als uithangbord voor het onderhavige boek, dat de Nederlandstalige lezer, honderd jaar na dato, een vertaalde selectie uit Roorda's Balthasarkronieken biedt – het sprankelendste proza van een montere zwartkijker.

—

Henri Roorda van Eysinga stamt via zijn vader Sicco Roorda van Eysinga (1825-1887) uit een oud Fries dominees-geslacht, via zijn moeder Selinda Bolomey (1830-1875) uit een deftig Haags kunstenaarsmilieu (haar overgrootvader was Benjamin Samuel Bolomey, een uit Lausanne naar Den Haag geëmigreerde portretschilder, die in de tweede helft van de 18de eeuw carrière maakte aan het hof van erfstadhouder Willem v). Henri zelf heeft nooit in Nederland gewoond. Hij werd in 1870 geboren in de Brusselse gemeente Sint-Joost-ten-Noode, waar de antiekoloniale activist Sicco